

Т.М. Головко, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

М.В. Жеребкін, канд. техн. наук, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасному динамічному світі освіта може ефективно виконувати свої функції, тільки існуючи в режимі розвитку, постійного пошуку, інтеграції традицій і новацій. Тенденції цивілізаційного розвитку, зміни в суспільстві, техніко-технологічний прогрес вимагають від системи вищої освіти підготовки не тільки гарного виконавця професійних функцій, але і суб'єкта професійної діяльності, який усвідомлює цілі й несе відповідальність за її результати, здатного самостійно і компетентно приймати рішення, готового до саморозвитку і самореалізації в професійній діяльності. В умовах триваючої модернізації вищої професійної освіти інтерес до компетентностному підходу продовжує зростати.

Компетентісний підхід у вищій освіті передбачає розвиток здатності студента орієнтуватися в складних і непередбачуваних життєвих ситуаціях, заздалегідь припускати наслідки своєї діяльності й нести за них відповідальність. Компетенція характеризується як здатність і готовність застосувати знання і вміння при вирішенні професійних практико-орієнтованих завдань. У сучасному розумінні професійні компетенції визначаються готовністю і здатністю студента діяти відповідно до вимог справи, організовано і самостійно вирішувати завдання і проблеми, а також проводити самооцінку результатів діяльності.

Сьогодні термін «компетентність» зустрічається майже в кожній науковій роботі, що пов'язана з вищою освітою. Існує кілька точок зору на походження терміну «компетенція». Згідно з однією з них, в основі лежить запозичення з англійської мови competence – здатність, компетенція, що походить від латинської competens, competentis – належний, здібний, знає, хто розуміється на певній галузі; має право за своїми знаннями або повноважень робити чи вирішувати що-небудь, судити про що-небудь. Відповідно до іншої точки зору, «компетенція» походить від англійської compeete – змагатися і в дослівному перекладі означає здатність змагатися. Друга точка зору демонструє не тільки педагогічне, а й більш широке соціокультурне значення компетентісного підходу, який покликаний служити засобом соціально-економічної модернізації.

Величезне значення для повноцінної реалізації компетентнісного підходу мають відношення і гнучкість викладацького складу. Для успішної реалізації компетентнісного підходу в вищій освіті необхідно враховувати наступні умови: інтеграція різних педагогічних і психологічних технологій; подальша методична розробка компетентнісного підходу з урахуванням виявлених складнощів; критичність учасників освітнього процесу; підтримка творчої атмосфери; облік особистісних особливостей; підтримка інновацій студентів; відповідальність учасників освітнього процесу; сучасне технічне оснащення освітнього процесу та ін.

Для переходу до особистісно-професійного розвитку студентів та компетентнісно-орієнтованого навчання доцільно розробляти і впроваджувати педагогічні технології:

- з урахуванням середовища їх застосування, що передбачає попереднє проведення психолого-педагогічних і соціолого-педагогічних досліджень, спрямованих на вивчення освітнього середовища ЗВО, особистісних особливостей студентів, готовності викладачів до створення і освоєння нових технологій та ін.;

- одночасно з апаратом їх трансляції та впровадження (навчальні посібники для студентів, методичні матеріали, програми підвищення кваліфікації викладачів та ін.);

- одночасно зі створенням освітнього середовища, стимулюючої особистісний розвиток студентів, що вимагає активну життєву позицію, що передбачає наявність різноманітних освітніх траєкторій, варіативність умов для професійного самовизначення і саморозвитку.

Слід урахувати і безліч соціально-педагогічних, організаційно-управлінських та інших проблем, що виникають у зв'язку з впровадженням інновацій. У їх числі необхідність розробки більш адекватної компетентнісного підходу системи оцінки трудових витрат викладача не тільки виходячи з годин аудиторної роботи, а й з урахуванням «особистого вкладу» і отриманого результату.

Введення в систему вищої освіти компетентнісного підходу тягне за собою питання оцінювання сформованих компетенцій. Сьогодні немає єдиної методології оцінювання компетенцій, існує безліч думок щодо розробки педагогічних вимірювальних матеріалів, в освітніх організаціях немає спеціально підготовлених кадрів для формування сучасних фондів оціночних засобів, а також використання технологій незалежної оцінки результатів освіти. Саме компетентнісний підхід може стати сполучним мостом між освітнім процесом і реальними запитами суспільства та роботодавців. Це актуальне завдання вищої освіти в сучасних умовах.